

## EDUSKUNNAN VASTAUS 288/2006 vp

### Hallituksen esitys laeiksi edunvalvontavaltuutuksesta sekä holhoustoimesta annetun lain ja eräiden muiden lakien muuttamisesta

#### *Asia*

Hallitus on antanut eduskunnalle esityksensä laeiksi edunvalvontavaltuutuksesta sekä holhoustoimesta annetun lain ja eräiden muiden lakien muuttamisesta (HE 52/2006 vp).

#### *Valiokuntakäsittely*

Lakivaliokunta on antanut asiasta mietinnön (LaVM 29/2006 vp).

#### *Päätös*

Eduskunta on hyväksynyt seuraavat lait:

## Laki

### edunvalvontavaltuutuksesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

#### 1 luku

#### **Yleiset säännökset**

##### 1 §

##### *Sovelletamisala*

Tätä lakia sovelletaan valtuutukseen, jonka valtuuttaja on määrännyt tulemaan voimaan siinä tapauksessa, että hän tulee sairauden, henkisen toiminnan häiriintymisen, heikentyneen terveydentilan tai muun vastaavan syyn vuoksi kykenemättömäksi huolehtimaan asioistaan (*edunvalvontavaltuutus*).

#### 2 §

#### *Edunvalvontavaltuutuksen sisältö*

Edunvalvontavaltuutuksella valtuutettu voidaan oikeuttaa edustamaan valtuuttajaa tämän omaisuutta koskevissa ja muissa taloudellisissa asioissa. Valtuutettu voidaan oikeuttaa edustamaan valtuuttajaa myös sellaisissa tämän henkilöä koskevissa asioissa, joiden merkitystä valtuuttaja ei kykene ymmärtämään sillä hetkellä, jolloin valtuutusta olisi käytettävä.

Valtuutus voidaan rajoittaa koskemaan määrättyä oikeustointia, asiaa tai omaisuutta.

Valtuutetulla ei ole kelpoisuutta valtuuttajan puolesta antaa suostumusta avioliittoon tai lapseksiottamiseen, tunnustaa isyyttä, hyväksyä isyyden tunnustamista, tehdä tai peruuttaa testamenttia eikä edustaa valtuuttajaa muussa sellaisessa asiassa, joka on näihin rinnastuvien tavoin henkilökohtainen.

3 §

*Valtuutetun henkilö*

Oikeushenkilöä ei voida määrätä tässä laissa tarkoitetuksi valtuutetuksi.

4 §

*Varavaltuutettu ja toissijainen valtuutettu*

Valtuuttaja voi nimetä toisen valtuutetuksi sen varalta, että valtuutettu tulee sairauden tai esteellisyyden vuoksi taikka muusta syystä tilapäisesti estyneeksi hoitamaan tehtäväänsä (*varavaltuutettu*), tai sen varalta, että valtuutettu ei ota tehtävää vastaan, luopuu siitä tai tulee pysyvästi estyneeksi hoitamaan sitä (*toissijainen valtuutettu*).

Varavaltuutettuun ja toissijaiseen valtuutettuun sovelletaan, mitä tässä laissa säädetään valtuutetusta, jollei erikseen toisin säädetä.

2 luku

**Valtakirjan tekeminen ja edunvalvontavaltuutuksen antaminen**

5 §

*Kelpoisuus valtakirjan tekemiseen*

Valtakirjan edunvalvontavaltuutusta varten voi tehdä kahdeksantoista vuotta täyttänyt henkilö, joka kykenee ymmärtämään valtakirjan merkityksen.

6 §

*Valtakirjan muoto*

Valtakirja edunvalvontavaltuutusta varten on tehtävä kirjallisesti. Valtuuttajan on kahden todistajan ollessa samanaikaisesti läsnä allekirjoitettava valtakirja tai tunnustettava siinä oleva allekirjoituksensa. Todistajien on sen jälkeen todistettava valtakirja allekirjoituksillaan. Todistajien tulee tietää, että asiakirja on edunvalvontavaltuutusta varten tehtävä valtakirja, mutta valtuuttaja voi olla ilmaiseematta heille sen sisältöä.

Valtakirjasta on lisäksi käytävä ilmi:

- 1) valtuuttamistarkoitus;
- 2) asiat, joissa valtuutettu oikeutetaan edustamaan valtuuttajaa;
- 3) valtuuttaja ja valtuutettu; sekä
- 4) määräys, jonka mukaan valtuutus tulee voimaan siinä tapauksessa, että valtuuttaja tulee sairauden, henkisen toiminnan häiriintymisen, heikentyneen terveydentilan tai muun vastaavan syyn vuoksi kykenemättömäksi huolehtimaan asioistaan.

7 §

*Todistuslausuma*

Todistajien on merkittävä allekirjoituksensa ohkeen syntymäaikansa ja yhteystietonsa sekä todistamisen paikka ja aika. Heidän on mainittava, että he ovat olleet samanaikaisesti läsnä valtakirjaa tehtäessä. Heidän on lisäksi tehtävä merkintä valtuuttajan kyvystä ymmärtää valtakirjan merkitys ja muistakin seikoista, joiden he katsovat vaikuttavan valtakirjan pätevyYTEEN.

Todistajien valtakirjaan merkitsemää todistusta siitä, että valtakirjaa tehtäessä on menetetty 6 §:n 1 momentissa säädetyllä tavalla, on pidettävä uskottavana, jollei ole perusteltua syytä epäillä sen luotettavuutta.

## 8 §

*Todistajan kelpoisuus*

Valtakirjan todistajana ei saa olla:

1) henkilö, joka on kahdeksaatoista vuotta nuorempi tai joka ei henkisen toiminnan häiriintymisen tai muun vastaavan syyn vuoksi kykene ymmärtämään todistamisen merkitystä;

2) valtuuttajan puoliso;

3) valtuuttajan tai hänen puolisonsa lapsi, lapsenlapsi, sisarus, vanhempi tai isovanhempi taikka tällaisen henkilön puoliso;

4) valtuutettu tai hänen puolisonsa; eikä

5) valtuutettuun tai hänen puolisoonsa 3 kohdassa mainitussa suhteessa oleva henkilö.

Puolisoilla tarkoitetaan 1 momentissa aviopuolisoita ja yhteisessä taloudessa avioliitonomaisissa olosuhteissa tai muussa parisuhteessa eläviä. Sukulaisiin rinnastetaan vastaavat puolisukulaiset.

## 9 §

*Edunvalvontavaltuutuksen antaminen*

Edunvalvontavaltuutus annetaan luovuttamalla valtakirja valtuutetun haltuun tai muutoin ilmoittamalla siitä valtuutetulle.

## 3 luku

**Edunvalvontavaltuutuksen voimaantulo, lakkaaminen ja peruuttaminen**

## 10 §

*Edunvalvontavaltuutuksen voimaantulo*

Edunvalvontavaltuutus tulee voimaan, kun se on 24 §:ssä säädetyllä tavalla vahvistettu.

Valtuutettu voi 1 momentissa säädetyn estämättä valtuutuksen vahvistamista haettuaan ryhtyä valtuutuksen perusteella sellaisiin toimiin, jotka ovat välttämättömiä valtuuttajan turvaamiseksi vahingolta.

## 11 §

*Edunvalvontavaltuutuksen lakkaaminen*

Edunvalvontavaltuutus lakkaa olemasta voimassa:

1) kun valtuutus peruutetaan tai, jos peruuttaminen toimitetaan valtuutuksen voimaantumisen jälkeen, kun peruuttaminen tulee 12 §:n 3 momentin mukaisesti voimaan;

2) kun valtuuttaja kuolee; tai

3) kun valtuutettu ilmoittaa holhousviranomaiselle luopuvansa tehtävästään.

Jos valtuuttajalle määrätään edunvalvoja, valtuutus lakkaa olemasta voimassa siltä osalta kuin edunvalvojan tehtäviin kuuluu huolehtia niistä asioista, joita valtuutus koskee.

Jos valtuuttaja asetetaan konkurssiin, valtuutetun sen jälkeen tekemällä oikeustoimella on sama vaikutus kuin jos oikeustoimen olisi tehnyt valtuuttaja.

Vaikka valtuutus on 2 tai 3 momentissa mainitusta syystä lakannut olemasta voimassa, valtuutetulla on kuitenkin oikeus, ennen kuin edunvalvoja tai pesähoitaja voi ryhtyä tarpeellisiin toimiin, valtuutuksen perusteella huolehtia sellaisista toimenpiteistä, jotka ovat tarpeen valtuuttajan tai konkurssipesän turvaamiseksi vahingolta.

Varavaltuutetun tehtävän lakkaamiseen sovelletaan lisäksi, mitä 21 §:n 2 momentissa säädetään edunvalvojan tehtävän lakkaamisesta.

## 12 §

*Edunvalvontavaltuutuksen peruuttaminen*

Lupaus olla peruuttamatta edunvalvontavaltuutusta ei ole sitova.

Valtuuttaja voi peruuttaa edunvalvontavaltuutuksen, jos hän kykenee ymmärtämään peruuttamisen merkityksen. Peruuttaminen toimitetaan siten, että valtuuttaja ottaa valtakirjan takaisin tai hävittää sen. Jos valtuuttaja antaa uuden edunvalvontavaltuutuksen, aikaisempi valtuutus katsotaan peruutetuksi siltä osin kuin uusi valtuutus sisältää sen kanssa ristiriitaisia määräyksiä.

Jos peruuttaminen toimitetaan edunvalvontavaltuutuksen voimaantulon jälkeen, peruuttaminen tulee voimaan, kun se on 28 §:ssä säädetyllä tavalla vahvistettu.

13 §

*Täydentävät säännökset edunvalvontavaltuutuksen peruuttamisesta*

Se, jolle valtuuttaja on ennen edunvalvontavaltuutuksen voimaantuloa erityisellä tiedonnalla ilmoittanut valtuutuksen peruuttamisesta, ei ole oikeutettu vetoamaan siihen, ettei valtuutusta ole peruutettu 12 §:n 2 momentissa mainitulla tavalla.

Jos valtuuttaja on ennen edunvalvontavaltuutuksen voimaantuloa valtuutusta peruuttamatta kieltänyt valtuutettua käyttämästä valtuutusta tai muuten ilmaissut tahtovansa, ettei valtuutusta saateta voimaan, ei valtuutetun tekemä oikeustoimi sido valtuuttajaa, jos kolmas henkilö tiesi tai hänen olisi pitänyt tietää mainitusta seikasta.

Edunvalvontavaltuutuksen peruuttamiseen sovelletaan lisäksi, mitä varallisuus oikeudellisista oikeustoimista annetun lain (228/1929) 17 ja 19 §:ssä säädetään.

4 luku

**Valtuuttajan ja valtuutetun asema**

14 §

*Valtuuttajan sidonnaisuus oikeustoimeen*

Valtuuttaja tulee suhteessaan kolmanteen henkilöön välittömästi oikeutetuksi ja velvoitetuksi sellaisen oikeustoimen perusteella, jonka valtuutettu edunvalvontavaltuutuksen rajoissa tekee valtuuttajan nimissä.

15 §

*Kelpoisuuden tai toimivallan ylittäminen*

Oikeustoimi, jonka tekemiseen valtuutetulla ei ollut kelpoisuutta, ei sido valtuuttajaa.

Jos valtuutettu tehdessään oikeustoimen on toiminut vastoin valtuuttajan hänelle antamia ohjeita, oikeustoimi ei sido valtuuttajaa, jos kolmas henkilö tiesi tai hänen olisi pitänyt tietää, että valtuutettu ylitti toimivaltansa.

16 §

*Valtuutetun yleiset velvollisuudet*

Valtuutetun tulee valtuuttajan puolesta toimiessaan tunnollisesti pitää huolta valtuuttajan oikeuksista ja edistää hänen parastaan.

Ennen kuin valtuutettu tekee päätöksen tehtäviinsä kuuluvassa asiassa, hänen on tiedusteltava valtuuttajan mielipidettä, jos asiaa on tämän kannalta pidettävä tärkeänä ja kuuleminen voi tapahtua ilman huomattavaa hankaluutta. Kuuleminen ei kuitenkaan ole tarpeen, jos valtuuttaja ei kykene ymmärtämään asian merkitystä.

Valtuutetun on pidettävä valtuuttajalle kuuluvat raha- ja muut varat erillään omista varoistaan.

17 §

*Valtuutetun esteellisyys*

Valtuutettu ei saa edustaa valtuuttajaa, jos vastapuolena on:

- 1) valtuutettu itse, valtuutetun puoliso tai joku, jota valtuutettu edustaa;
- 2) valtuutetun tai hänen puolisonsa lapsi, lapsenlapsi, sisarus, vanhempi tai isovanhempi taikka tällaisen henkilön puoliso; tai
- 3) valtuutetun sisaruksen lapsi tai vanhemman sisarus.

Puolisoilla tarkoitetaan 1 momentissa aviopuolisoita ja yhteisessä taloudessa avioliitonomaisissa olosuhteissa tai muussa parisuhteessa eläviä. Sukulaisiin rinnastetaan vastaavat puolisukulaiset.

Valtuutettu ei saa edustaa valtuuttajaa myöskään silloin, kun valtuutetun ja valtuuttajan edut saattavat muusta kuin 1 momentissa mainitusta syystä joutua asiassa ristiriitaan keskenään.

## 18 §

*Omaisuuuden lahjoittaminen*

Valtuutettu ei saa lahjoittaa valtuuttajan omaisuutta, jollei 2 momentista muuta johdu.

Valtuutettu saa antaa valtuuttajan puolesta lahjan, jonka antamisen perusteet on yksilöity valtakirjassa.

## 19 §

*Oikeustoimien luvanvaraisuus*

Valtakirjassa voidaan määrätä, että valtuutetun tekemiin oikeustoimiin sovelletaan holhous-toimesta annetun lain (442/1999) 34 §:n 1 momentin säännöksiä edunvalvojan tekemien oikeustoimien luvanvaraisuudesta. Määräys voidaan rajoittaa koskemaan määrättyjä oikeustoimia.

Jos valtakirjassa on 1 momentissa tarkoitettu määräys, lupaa on haettava siltä holhousviranomaiselta, joka tämän lain 29 §:n mukaan valvoo valtuutetun toimintaa. Muutoin noudatetaan soveltuvin osin, mitä holhous-toimesta annetun lain 34 §:n 2 ja 3 momentissa, 35 §:ssä ja 36 §:n 2 momentissa säädetään.

## 20 §

*Suhde eräisiin muualla laissa oleviin valtakirjajaa koskeviin säännöksiin*

Jos valtakirjassa on nimenomaisesti määrätty, että valtuutettu saa edunvalvontavaltuutuksen nojalla myydä tai muuten luovuttaa kiinteistön, hakea kiinnitystä taikka perustaa pantti-oikeuden kiinteistöön, valtuutettu on kelpoinen edustamaan valtuuttajaa näissä oikeustoimissa sen estämättä, mitä maakaaren (540/1995) 2 luvun 3 §:ssä, 4 luvun 1—3 §:ssä, 16 luvun 4 §:n 3 momentissa ja 17 luvun 1 §:n 2 momentissa säädetään.

Valtuutettu on edunvalvontavaltuutuksen piiriin kuuluvissa asioissa oikeutettu ottamaan vastaan haasteen sen estämättä, mitä oikeudenkäymiskaaren 11 luvun 16 §:n 1 momentissa säädetään.

Muualla laissa olevaa säännöstä, joka rajoittaa valtakirjan voimassaoloaikaa, ei sovelleta edunvalvontavaltuutukseen.

Mitä 2 ja 3 momentissa säädetään, sovelletaan vain, jollei valtakirjassa ole erikseen toisin määrätty.

## 21 §

*Edunvalvojan määrääminen valtuutetun tehtäviin*

Jos valtuutettu on sairauden tai esteellisyyden vuoksi taikka muusta syystä tilapäisesti estynyt hoitamasta tehtäväänsä eikä valtuuttaja ole nimennyt varavaltuutettua, käräjäoikeus tai valtuutetun pyynnöstä holhousviranomainen voi määrätä edunvalvojan valtuutetun tehtäviin soveltaen, mitä holhous-toimesta annetussa laissa säädetään sijaisen määräämisestä edunvalvojal-le.

Edellä 1 momentissa tarkoitettujen edunvalvojan tehtävä lakkaa, kun valtuutettu ja edunvalvoja esteen lakattua yhdessä tekevät siitä ilmoituksen 29 §:ssä tarkoitettulle holhousviranomaiselle. Jos valtuutettu ja edunvalvoja ovat eri mieltä siitä, onko edunvalvojan tehtävä lakannut, holhous-toimesta annetun lain 70 tai 71 §:ssä tarkoitettu käräjäoikeus ratkaisee asian jommankumman hakemuksesta.

## 22 §

*Valtuutetun palkkio ja kulujen korvaaminen*

Jollei valtuutetun palkkiosta ja kulujen korvaamisesta ole sovittu eikä valtuuttaja ole niistä määrännyt, valtuutetulla on oikeus saada valtuuttajan varoista korvaus tarpeellisista kuluistaan sekä tehtävänsä laatuun ja laajuuteen nähden kohtuullinen palkkio.

## 23 §

*Vahingonkorvausvelvollisuus*

Valtuutettu on velvollinen korvaamaan vahingon, jonka hän on valtuuttajan puolesta toimies-

saan tahallisesti tai huolimattomuudesta aiheuttanut valtuuttajalle.

Vahingonkorvauksen sovittelusta ja korvausvastuun jakautumisesta kahden tai useamman korvausvelvollisen kesken on voimassa, mitä vahingonkorvauslain (412/1974) 2 ja 6 luvussa säädetään.

Valtuuttaja ei ole vahingonkorvauslain 3 luvun 1 §:n 3 momentin nojalla velvollinen korvaamaan vahinkoa, jonka valtuutettu on aiheuttanut toimiessaan hänen lukuunsa.

Valtuutetun velvollisuudesta korvata kolmannelle henkilölle vahinko, jonka tämä kärsii sen johdosta, ettei valtuutetun tekemä oikeustoimisi sidos valtuuttajaa, on voimassa, mitä varallisuus-oikeudellisista oikeustoimista annetun lain 25 §:ssä säädetään.

## 5 luku

### **Edunvalvontavaltuutuksen ja sen peruuttamisen vahvistaminen ja rekisteröinti**

#### 24 §

##### *Edunvalvontavaltuutuksen vahvistaminen*

Holhousviranomaisen on valtuutetun hakemuksesta vahvistettava edunvalvontavaltuutus, jos:

1) valtuuttaja oli valtakirjan tehdessään täyttänyt kahdeksantoista vuotta;

2) valtakirja on tehty 6 §:ssä säädetyllä tavalla; ja

3) valtuuttaja on sairauden, henkisen toiminnan häiriintymisen, heikentyneen terveydentilan tai muun vastaavan syyn vuoksi tullut pääasiallisesti kykenemättömäksi huolehtimaan niistä asioista, joita valtuutus koskee.

Valtuutusta ei kuitenkaan saa vahvistaa, jos:

1) on ilmeistä, että valtuuttaja ei valtakirjan tehdessään kyennyt ymmärtämään valtakirjan merkitystä tai että valtakirjan todistaneet henkilöt eivät olleet 8 §:n mukaan kelpoisia todistajiksi;

2) on perusteltua aihetta epäillä, että valtuutettu on kykenemätön tai sopimaton toimimaan valtuutettuna; taikka

3) valtuuttajalla on edunvalvoja, jonka tehtäviin kuuluu huolehtia niistä asioista, joita valtuutus koskee.

Valtuutetun on esitettävä holhousviranomaiselle alkuperäinen valtakirja sekä lääkärinlausunto tai muu siihen rinnastettava luotettava selvitys siitä, että valtuutuksen vahvistamiseen on 1 momentin 3 kohdassa säädetty edellytys.

#### 25 §

##### *Toimivaltainen viranomainen*

Edunvalvontavaltuutuksen vahvistamista haetaan siltä holhousviranomaiselta, jonka toimialueella valtuuttajalla on kotikuntalaissa (201/1994) tarkoitettu kotikunta.

Jos valtuuttajalla ei ole kotikuntaa Suomessa, valtuutuksen vahvistamista haetaan siltä holhousviranomaiselta, jonka toimialueella hän pääasiallisesti oleskelee.

Jollei 1 ja 2 momentin mukaan ole holhousviranomaisista, joka on toimivaltainen vahvistamaan valtuutuksen, valtuutuksen vahvistaa Helsingin maistraatti.

#### 26 §

##### *Kuuleminen ja asian selvittäminen*

Holhousviranomaisen on varattava valtuuttajalle tilaisuus tulla kuulluksi edunvalvontavaltuutuksen vahvistamista koskevan hakemuksen johdosta. Tilaisuutta tulla kuulluksi ei kuitenkaan tarvitse varata, jos valtuuttaja ei 24 §:n 3 momentissa tarkoitetun selvityksen mukaan kykene ymmärtämään asian merkitystä.

Holhousviranomaisen on varattava valtuuttajan aviopuolisolle tilaisuus tulla kuulluksi hakemuksen johdosta, jollei se olosuhteet huomioon ottaen ole ilmeisen tarpeetonta.

Holhousviranomainen voi tarvittaessa:

1) kuulla valtuutettua henkilökohtaisesti;

2) varata valtuuttajan vanhemmille, lapsille tai muille läheisille tilaisuuden tulla kuulluiksi; sekä

3) vaatia valtuutettua esittämään selvitystä seikoista, joilla voi olla merkitystä arvioitaessa tämän kykyä ja sopivuutta toimia valtuutettuna.

## 27 §

### *Edunvalvontavaltuutuksen rekisteröinti*

Jos edunvalvontavaltuutus koskee valtuuttajan edustamista tämän taloudellisissa asioissa, holhousviranomaisen on vahvistaessaan valtuutuksen merkittävä se holhousasioiden rekisteriin.

Mitä holhoustoimesta annetun lain 64 §:n 2 momentissa sekä 67 ja 68 §:ssä säädetään edunvalvojaa, hänen tehtäväänsä ja päämiestä koskevista tiedoista, sovelletaan vastaavasti tässä laissa tarkoitettua valtuutettua, hänen tehtäväänsä ja valtuuttajaa koskeviin tietoihin.

## 28 §

### *Edunvalvontavaltuutuksen peruuttamisen vahvistaminen ja rekisteröinti*

Holhousviranomaisen on valtuuttajan hakeuksesta vahvistettava edunvalvontavaltuutuksen peruuttaminen, jos valtuuttaja kykenee ymmärtämään peruuttamisen merkityksen.

Valtuutuksen peruuttamisen vahvistamista haetaan siltä holhousviranomaiselta, joka 29 §:n nojalla valvoo valtuutetun toimintaa.

Jos asia on kiireellinen, holhousviranomaisen voi valtuutettua kuulematta väliaikaisesti vahvistaa valtuutuksen peruuttamisen. Väliaikainen päätös on voimassa, kunnes asia lopullisesti ratkaistaan, jollei päätöstä sitä ennen peruuteta tai muuteta.

Jos valtuutus on merkitty holhousasioiden rekisteriin, holhousviranomaisen on vahvistaessaan valtuutuksen peruuttamisen tehtävä siitä merkintä holhousasioiden rekisteriin.

## 6 luku

### **Valtuutetun toiminnan valvonta**

## 29 §

### *Valvova viranomainen*

Holhousviranomaisen tulee valvoa valtuutetun toimintaa siten kuin jäljempänä säädetään. Valvonta kuuluu sille holhousviranomaiselle, joka on vahvistanut edunvalvontavaltuutuksen. Jollei valtuutusta ole vahvistettu Suomessa, valvonta kuuluu sille holhousviranomaiselle, joka 25 §:n mukaan olisi toimivaltainen vahvistamaan valtuutuksen.

Holhousviranomainen, jolle valvonta 1 momentin mukaan kuuluu, voi siirtää valvonnan toiselle holhousviranomaiselle, jos valtuuttajalla on kotikunta viimeksi mainitun holhousviranomaisen toimialueella tai jos siirto on muutoin tarpeen valvonnan kannalta. Ennen valvonnan siirtämistä on kuultava valtuutettua ja holhousviranomaista, jolle valvonta aiotaan siirtää.

## 30 §

### *Omaisuusluettelo*

Jos edunvalvontavaltuutus koskee valtuuttajan edustamista tämän taloudellisissa asioissa, valtuutetun on kolmen kuukauden kuluessa valtuutuksen vahvistamisesta annettava holhousviranomaiselle luettelo niistä valtuuttajan varoista ja veloista, joiden osalta hänellä valtuutuksen mukaan on kelpoisuus edustaa valtuuttajaa. Jos valtuuttaja myöhemmin saa omaisuutta, jonka osalta valtuutetulla valtuutuksen mukaan on kelpoisuus edustaa valtuuttajaa, luettelo saadusta omaisuudesta on annettava kuukauden kuluessa saannosta. Velvollisuus antaa luettelo ei kuitenkaan koske sellaista toistuvaa suoritusta, jonka valtuuttaja saa luetteloon merkityn oikeuden nojalla.

Jos valtuuttaja tulee kuolinpesän osakkaaksi ja jos valtuutetulla valtuutuksen mukaan on kelpoisuus edustaa valtuuttajaa kuolinpesää koskevissa asioissa, valtuutetun on toimitettava holhousviranomaiselle jäljennös perukirjasta kuu-

kauden kuluessa siitä, kun perunkirjoitus on toimitettu.

Holhousviranomainen voi valtuutetun hakemuksesta pidentää 1 momentissa mainittua määräaikaa, jos se on tarpeen omaisuuden määrän tai muun syyn vuoksi.

### 31 §

#### *Omaisuusluetteloa koskeva valtuutetun ilmoitus*

Edellä 30 §:ssä tarkoitettussa luettelossa valtuutetun on ilmoitettava, että hänen antamansa tiedot ovat oikeat ja ettei hän tahallisesti ole jättänyt mitään mainitsematta. Käräjäoikeus voi velvoittaa valtuutetun vahvistamaan ilmoituksensa käräjäoikeudessa valan tai vakuutuksen nojalla, jos holhousviranomainen sitä vaatii.

### 32 §

#### *Tilinpitovelvollisuus*

Jos edunvalvontavaltuutus koskee valtuuttajan edustamista tämän taloudellisissa asioissa, valtuutettu on velvollinen pitämään kirjaa valtuuttajan varoista ja veloista sekä tilikauden tapahtumista.

Jos valtuutus koskee valtuuttajan edustamista muissa kuin taloudellisissa asioissa, valtuutettu on velvollinen pitämään sellaista kirjaa, että hän voi tehdä selon niistä toimenpiteistä, joihin hän on valtuuttajan puolesta ryhtynyt.

### 33 §

#### *Velvollisuus antaa tietoja holhousviranomaiselle*

Jos edunvalvontavaltuutus koskee valtuuttajan edustamista tämän taloudellisissa asioissa, valtakirjassa voidaan määrätä, että valtuutetun tulee määrääjoin, kuitenkin enintään vuosittain antaa holhousviranomaiselle tili. Tällaiseen tiliin sovelletaan soveltuvien osin, mitä holhoustoimesta annetun lain 51 ja 53—56 §:ssä säädetään.

Vaikka valtakirjassa ei ole 1 momentissa tarkoitettua määrääystä, holhousviranomainen voi

pyytää valtuutettua antamaan tilin tehtävänsä hoitamisesta, jos siihen on syytä.

Valtuutettu on velvollinen pyydettyä antamaan holhousviranomaiselle 2 momentissa tarkoitettua tilin ja muut tehtävänsä koskevat tarpeelliset tiedot, tositteet ja asiakirjat sekä esittämään hoidettavanaan olevat arvopaperit.

### 34 §

#### *Holhousviranomaisen pakkokeinot*

Jos valtuutettu laiminlyö asianmukaisen tilin, luettelon, tositteiden tai pyydetyn selvityksen antamisen, holhousviranomaisen pakkokeinoihin sovelletaan, mitä holhoustoimesta annetun lain 57 §:ssä säädetään.

### 35 §

#### *Toimenpiteet edunvalvontavaltuutuksen lakattua*

Edunvalvontavaltuutuksen lakattua olemassa voimassa valtuutettu on velvollinen viipymättä luovuttamaan valtakirjan ja hoidossaan olevan omaisuuden valtuuttajalle, tämän edunvalvojalle, toissijaiselle valtuutetulle tai muulle omaisuuteen oikeutetulle.

Kun valtuutus lakkaa olemassa voimassa valtuuttajan kuoleman vuoksi eikä omaisuutta voida viivytyksettä luovuttaa pesän osakkaiden yhteishallintoon, valtuutettu voi luovuttaa omaisuuden sellaisen pesän osakkaan hoidettavaksi, joka perintökaaren (40/1965) 18 luvun 3 §:ssä säädetyn tavoin voi pitää huolta pesän omaisuudesta. Valtuutetun on ilmoitettava omaisuuden luovuttamisesta kaikille niille pesän osakkaille, joiden henkilöllisyys ja olinpaikka on selvillä.

### 36 §

#### *Päätöstiili*

Jollei valtakirjassa toisin määrätä, valtuutettu on edunvalvontavaltuutuksen lakattua olemassa voimassa velvollinen viipymättä antamaan tilin tehtävänsä hoitamisesta sille, jolla on oikeus omaisuuden vastaanottamiseen. Viimeksi maini-

tulla on oikeus pyynnöstä saada valtuutetulta nähtäväkseen päätöstiliin sekä holhousviranomaiselle annettuihin tileihin liittyvät tositteet.

Valtuutettu voidaan sakon uhalla velvoittaa näyttämään tositteet siten kuin holhoustoimesta annetun lain 57 §:ssä säädetään.

### 37 §

#### *Toimenpiteet valtuutetun kuoltua*

Jos valtuutettu on kuollut, hänen kuolinpesässä osakkaiden, pesänselvittäjän ja konkurssipesän velvollisuuksista on soveltuvin osin voimassa, mitä tässä luvussa säädetään valtuutetusta.

Sen, jolle kuolinpesän hallinto kuuluu, tulee huolehtia valtuuttajan omaisuudesta niin kauan kuin se on pesän hallussa.

### 7 luku

#### **Kansainvälisen yksityisoikeuden alaan kuuluvat säännökset**

### 38 §

#### *Kansainvälinen toimivalta valtuutuksen vahvistamista ja rekisteröintiä koskevassa asiassa*

Suomen viranomainen voi vahvistaa edunvalvontavaltuutuksen, jos valtuuttajalla on Suomessa asuinpaikka. Jos valtuuttajalla ei ole Suomessa asuinpaikkaa, mutta valtuutus koskee Suomessa olevaa omaisuutta, Suomen viranomainen voi vahvistaa valtuutuksen tämän omaisuuden osalta. Jos Suomen viranomainen on edellä sanotun mukaisesti toimivaltainen vahvistamaan valtuutuksen, se on myös toimivaltainen merkitsemään valtuutuksen holhousasioiden rekisteriin.

Edunvalvontavaltuutus, joka koskee valtuuttajan edustamista tämän taloudellisissa asioissa, merkitään holhousasioiden rekisteriin, vaikka sitä ei ole vahvistettu Suomessa, jos valtuuttajalla on Suomessa asuinpaikka.

Jos valtuutus on 2 momentin mukaan merkitävä holhousasioiden rekisteriin, valtuutetun on

ilmoitettava siitä 29 §:n 1 momentissa tarkoitetulle holhousviranomaiselle.

### 39 §

#### *Kansainvälinen toimivalta muussa valtuutusta koskevassa asiassa*

Suomen viranomainen on toimivaltainen muussa kuin 38 §:ssä tarkoitettussa edunvalvontavaltuutusta koskevassa asiassa, jos:

- 1) valtuuttajalla on Suomessa asuinpaikka; tai
- 2) valtuutus on vahvistettu Suomessa ja asian tutkimista Suomessa on olosuhteisiin katsoen pidettävä aiheellisena.

Sen lisäksi, mitä 1 momentissa säädetään, Suomen viranomainen on toimivaltainen 21 §:n 2 momentissa tarkoitettussa asiassa, jos edunvalvoja on määrätty Suomessa.

Suomen viranomainen voi päättää, että valtuutetun toiminnan valvonta lopetetaan, jos valtuuttajalla ei ole Suomessa asuinpaikkaa eikä hänellä ole Suomessa sellaista omaisuutta, jota valtuutetun tulee hoitaa. Valvontaa ei kuitenkaan saa lopettaa, jos siitä aiheutuisi vaaraa valtuuttajan eduille. Päätös valvonnan lopettamisesta on merkittävä holhousasioiden rekisteriin.

### 40 §

#### *Sovellettava laki*

Edunvalvontavaltuutuksen olemassaoloon, laajuuteen, muuttamiseen ja lakkaamiseen sovelletaan sen valtion lakia, jossa valtuuttajalla valtuutuksen antaessaan oli asuinpaikka, jollei valtuuttaja ole kirjallisesti määrännyt jonkin 2 momentissa mainitun valtion lakia sovellettavaksi.

Valtuuttaja voi määrätä, että 1 momentissa mainitun lain asemesta sovelletaan:

- 1) hänen kansalaisuusvaltionsa lakia;
- 2) hänen aikaisemman asuinpaikkavaltionsa lakia; tai
- 3) sen valtion lakia, jossa hänellä on omaisuutta, tätä omaisuutta koskevalta osalta.

Holhousviranomaisen ja tuomioistuimen menettelyyn niiden käsitellessä tässä laissa tarkoi-

tettua asiaa sekä muutoinkin tapaan, jolla edunvalvontavaltuutusta käytetään, sovelletaan Suomen lakia.

Viittauksella vieraan valtion lakiin ei 1 ja 2 momentissa tarkoiteta asianomaisen vieraan valtion lain kansainvälisen yksityisoikeuden alaan kuuluvia säännöksiä.

8 luku

**Erinäiset säännökset**

41 §

*Hallintoa koskevat säännökset*

Edunvalvontavaltuutuksen tai sen peruuttamisen vahvistamista ja tässä laissa tarkoitettua lupaa tai velvoittamista koskeva asia ratkaistaan holhousviranomaisessa esittelystä. Muutoin asia ratkaistaan holhousviranomaisessa siten kuin asian ratkaisemisesta maistraatin toimivaltaan kuuluvassa asiassa erikseen säädetään.

Jollei tämän lain säännöksistä muuta johdu, asian käsittelyyn ja virkamiehen esteellisyyteen sovelletaan hallintolakia (434/2003).

Holhousviranomaisen suoritteista peritään maksuja siten kuin valtion maksuperustelaissa (150/1992) säädetään. Holhousviranomaisen voi kuitenkin yksittäistapauksessa määrätä, ettei sen suoritteesta peritä maksua, jos maksuvelvollisen maksukyky on olennaisesti alentunut käytettävissä olevat tulot ja varallisuus huomioon ottaen elatusvelvollisuuden, työttömyyden, sairauden tai muun erityisen synn johdosta tai jos maksun periminen olisi muusta syystä kohtuutonta.

42 §

*Päätöksen noudattaminen*

Holhousviranomaisen tai hallinto-oikeuden päätöstä, joka koskee edunvalvontavaltuutuksen tai sen peruuttamisen vahvistamista, on noudatettava, vaikka päätös ei ole saanut lainvoimaa, jollei muutoksenhakutuomioistuimella toisin määrää.

43 §

*Muutoksenhaku*

Holhousviranomaisen päätökseen haetaan muutosta hallinto-oikeudelta siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Holhousviranomaisen päätökseen, joka koskee valvonnan siirtämistä 29 §:n 2 momentin nojalla, 30 §:n 3 momentissa tarkoitetun määräajan pidentämistä tai 33 §:n 1 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa holhoustoimesta annetun lain 51 §:n 1—3 momentissa tarkoitettua tiilivelvollisuuden täyttämisaikaa, ei saa valittamalla hakea muutosta.

44 §

*Valtuuttajan oikeudenomistajan ja kuolinpesän hallinnon oikeus saada tietoja*

Valtuuttajan kuoltua hänen oikeudenomistajallaan on oikeus saada tieto niistä holhousviranomaisen asiakirjoissa olevista valtuuttajaa koskevista tiedoista, jotka viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) nojalla olisi tullut antaa valtuuttajalle itselleen. Sama oikeus on pesänselvittäjällä tai testamentin toimeenpanijalla, jonka hallinnossa valtuuttajan kuolinpesä on.

45 §

*Valtuutetun oikeus saada tietoja*

Sosiaali- tai terveydenhuollon viranomaisen tai toimintayksikkö ja terveydenhuollon ammattihenkilö sekä yksityinen sosiaalipalvelun tuottaja ovat jo ennen edunvalvontavaltuutuksen vahvistamista salassapitosäännösten estämättä velvollisia pyynnöstä antamaan valtuutetulle ne tiedot ja selvitykset, jotka ovat tarpeen sen selvittämiseksi, onko valtuuttaja 24 §:n 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettu tavoin tullut kykenemättömäksi huolehtimaan niistä asioista, joita valtuutus koskee.

Kun valtuutus on vahvistettu, valtuutetulla on niissä asioissa, joita valtuutus koskee, oikeus

saada ne tiedot, joihin valtuuttajalla itsellään on oikeus, jollei erikseen toisin säädetä.

Valtuutetulla on ilman valtuuttajan suostumusta oikeus avata vain sellaisia valtuuttajalle saapuneita kirjeitä tai niihin rinnastettavia suljettuja viestejä, joiden voidaan lähettäjän nimen tai muun erityisen seikan perusteella päätellä koskevan asiaa, jota edunvalvontavaltuutus koskee.

#### 46 §

##### *Tietojenantamisvelvollisuus*

Valtion ja kunnan viranomainen sekä muu julkisoikeudellinen yhteisö, Kansaneläkelaitos, Eläketurvakeskus, eläkesäätiö ja muu eläkelaitos, vakuutuslaitos, pankki ja muu rahalaitos, sosiaali- tai terveydenhuollon toimintayksikkö ja terveydenhuollon ammattihenkilö sekä yksityinen sosiaalipalvelun tuottaja ovat salassapitosäännösten estämättä velvollisia pyynnöstä antamaan holhousviranomaiselle ja tuomioistuimelle ne tiedot ja selvitykset, jotka ovat tarpeen viireillä olevan asian ratkaisemiseksi.

Holhousviranomainen tai tuomioistuin voi pyytää kunnan sosiaali- tai terveydenhuollon toimielimeltä lausunnon, jos selvityksen saaminen asianomaisen olosuhteista on tarpeen tässä laissa tarkoitetussa asiassa. Pyyntö on osoitettava sen kunnan sosiaali- tai terveydenhuollon toimielimelle, jossa asianomaisella on kotikunta, tai jos hänellä ei ole kotikuntaa Suomessa, jossa hän pääasiallisesti oleskelee.

Jos muun kuin 2 momentissa tarkoitetun tiedon tai selvityksen antamisesta aiheutuu sen antamiseen velvolliselle huomattavia kustannuksia tai merkittävää lisätyötä, selvityksen antamisesta voidaan periä kohtuullinen maksu.

#### 47 §

##### *Salassapitovelvollisuus*

Valtuutettu ei ilman valtuuttajan suostumusta saa ilmaista edunvalvontavaltuutukseen liittyvän tehtävän perusteella tietoon saamaansa asiaa, joka valtuuttajan taloudellisen edun tai

yksityisyyden suojaamiseksi on pidettävä salassa.

Viranomaisessa toimivan salassapitovelvollisuuteen sovelletaan, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa säädetään.

Mitä 1 ja 2 momentissa säädetään, ei estä asian ilmaisemista:

1) valtion tai kunnan viranomaiselle taikka muulle henkilölle tämän lain mukaisten tehtävien suorittamista varten;

2) syyttäjä- ja poliisiviranomaiselle rikoksen selvittämistä varten;

3) tuomioistuimelle, jos se on tarpeen tämän lain mukaisessa asiassa; eikä

4) sille, jolla on lain nojalla oikeus saada asiasta tieto.

#### 48 §

##### *Rangaistussäännökset*

Joka kieltäytyy antamasta tietoja, joiden antamiseen hän on 46 §:n mukaan velvollinen, on tuomittava *edunvalvontavaltuutuksesta annetussa laissa säädetyn tietojenantamisvelvollisuuden rikkomisesta* sakkoon.

Virallinen syyttäjä ei saa nostaa syytettä 1 momentissa tarkoitettusta teosta, jollei holhousviranomainen ole ilmoittanut sitä syytteen pantavaksi.

Rangaistus salassapitovelvollisuuden rikkomisesta tuomitaan rikoslain (39/1889) 38 luvun 1 tai 2 §:n mukaan, jollei teko ole rangaistava rikoslain 40 luvun 5 §:n mukaan tai siitä muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta.

#### 49 §

##### *Tarkemmat säännökset*

Tarkemmat säännökset edunvalvontavaltuutuksen merkitsemisestä holhousasioiden rekisteriin, tuomioistuimen velvollisuudesta ilmoittaa päätöksestään holhousviranomaiselle rekisteriin merkitsemistä varten sekä muutoin tämän lain täytäntöönpanosta annetaan valtioneuvoston asetuksella.

50 §

*Voimaantulo*

Tämä laki tulee voimaan      päivänä      kuuta  
20      .

Valtuutukseen, jota koskeva valtakirja on tehty ennen tämän lain voimaantuloa, sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

## Laki

### holhoustoimesta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

*kumotaan* holhoustoimesta 1 päivänä huhtikuuta 1999 annetun lain (442/1999) 74 §:n 2 momentti, *muutetaan* 13 §, 15 §:n 2 momentti, 16 §:n 2 momentti, 32 §, 34 §:n 1 momentin 10, 11 ja 13 kohta sekä 2 momentti, 45 §:n 3 momentti, 64 §:n 1 momentti, 73 §:n 3 momentti, 79 ja 81 §, 83 §:n 1 momentti, 85—88 § ja 92 §:n 1 ja 2 momentti, sekä

*lisätään* 15 §:ään uusi 3 momentti, 16 §:ään uusi 3 momentti, 17 §:ään uusi 4 momentti, jolloin nykyinen 4 momentti siirtyy 5 momentiksi, lakiin uusi 17 a ja 47 a §, 73 §:ään uusi 4 ja 5 momentti, 76 §:ään uusi 2 momentti, 82 §:ään uusi 2 momentti sekä lakiin uusi 86 a ja 87 a § seuraavasti:

2 luku

**Edunvalvojat**

13 §

Hakemus edunvalvojan määräämiseksi 12 §:n nojalla on tehtävä sille holhousviranomaiselle, joka 46 tai 47 §:n mukaan valvoo edunvalvojan toimintaa.

15 §

Tuomioistuin voi tarvittaessa muuttaa edunvalvojan tehtävää tai määräyksen voimassaoloaikaa.

Tuomioistuimen ohella myös holhousviranomainen voi tarvittaessa muuttaa edunvalvojan tehtävää tai määräyksen voimassaoloaikaa, jos edunvalvoja on määrätty 8 tai 9 §:n nojalla. Edellytyksenä on lisäksi, että päämies kykenee ymmärtämään asian merkityksen ja että hän yhdessä edunvalvojan kanssa pyytää edunvalvojan tehtävän tai määräyksen voimassaoloajan muuttamista.

16 §

Tuomioistuimen on vapautettava edunvalvoja tehtävästään myös, jos hän sitä pyytää. Alaikäisen lapsensa huoltajana oleva vanhempi voidaan omasta pyynnöstään vapauttaa lapsensa edunvalvojan tehtävästä ainoastaan, jos siihen on erityinen syy.

Tuomioistuimen ohella myös holhousviranomainen voi vapauttaa tehtävästään muun edunvalvojan kuin alaikäisen lapsensa huoltajana olevan vanhemman, jos hän sitä pyytää. Samalla holhousviranomainen voi omasta aloitteestaan tarvittaessa määrätä edunvalvojan jatkamaan tehtävässään, kunnes uusi edunvalvoja on määrätty.

17 §

Tuomioistuimen ohella myös holhousviranomainen voi 3 momentissa mainitulla perusteella määrätä edunvalvojan tehtävän lakkaamaan, jos edunvalvoja on määrätty 8 tai 9 §:n nojalla.

Edellytyksenä on lisäksi, että päämies kykenee ymmärtämään asian merkityksen ja että hän yhdessä edunvalvojan kanssa pyytää edunvalvojan tehtävän määräämistä lakkaamaan.

#### 17 a §

Hakemus edunvalvojan tehtävän muuttamiseksi 15 §:n 3 momentin nojalla, edunvalvojan vapauttamiseksi tehtävästään 16 §:n 3 momentin nojalla tai edunvalvojan tehtävän määräämiseksi lakkaamaan 17 §:n 4 momentin nojalla on tehtävä sille holhousviranomaiselle, joka 46 tai 47 §:n mukaan valvoo edunvalvojan toimintaa.

#### 32 §

Edunvalvoja ei saa lahjoittaa päämiehensä omaisuutta.

Edunvalvoja ei saa edustaa päämiestään, jos vastapuolena on edunvalvoja itse, edunvalvojan puoliso tai lapsi taikka joku, jota edunvalvoja edustaa. Jos sisaruksilla on yhteinen edunvalvoja, hänellä on kuitenkin valta edustaa sisaruksia perinnönjaossa, jos näiden edut eivät ole perinnönjaossa esitettyjen vaatimusten tai muiden jakoon liittyvien seikkojen johdosta ristiriidassa keskenään.

Muu edunvalvoja kuin alaikäisen lapsensa huoltajana oleva vanhempi ei saa edustaa päämiestään myöskään, jos vastapuolena on:

- 1) edunvalvojan lapsen puoliso taikka edunvalvojan puolison lapsi tai tämän puoliso;
- 2) edunvalvojan tai hänen puolisonsa lapsenlapsi, sisarus, vanhempi tai isovanhempi taikka tällaisen henkilön puoliso; tai
- 3) edunvalvojan sisaruksen lapsi tai vanhemman sisarus.

Puolisoilla tarkoitetaan 2 ja 3 momentissa aviopuolisoita ja yhteisessä taloudessa avioliitonomaisissa olosuhteissa tai muussa parisuhteessa eläviä. Sukulaisiin rinnastetaan vastaavat puolisukulaiset.

Edunvalvoja ei saa edustaa päämiestään myöskään silloin, kun edunvalvojan ja hänen päämiehensä edut saattavat muusta kuin 2 tai 3 momentissa mainitusta syystä joutua asiassa ristiriitaan keskenään.

#### 34 §

Jollei laissa toisin säädetä, edunvalvojalla ei ole oikeutta ilman holhousviranomaisen lupaa päämiehensä puolesta:

10) luovuttaa tai vastiketta antamalla hankkia asumisoikeusasunnoista annetussa laissa (650/1990) tarkoitettua asumisoikeutta taikka osakkeita tai osuuksia, jotka oikeuttavat hallitsemaan huoneistoa tai muuta osaa rakennuksesta tai kiinteistöstä, lukuun ottamatta 13 kohdan g alakohdassa tarkoitettuja osakkeita tai osuuksia;

11) luovuttaa 10 kohdassa tarkoitettua asumisoikeuden, osakkeiden tai osuuksien nojalla hallittua huoneistoa tai muuta osaa rakennuksesta tai kiinteistöstä määräaikaisella sopimuksella toisen käytettäväksi pitemmäksi ajaksi kuin viideksi vuodeksi tai pitemmäksi ajaksi kuin vuodeksi täysi-ikäisyyden alkamisesta;

13) antaa rahalainaa tai vastiketta antamalla hankkia sijoituspalveluyrityksistä annetun lain (579/1996) 2 §:ssä tarkoitettuja sijoituskohteita taikka osuuksia yhteisöissä lukuun ottamatta:

a) varojen tallettamista Euroopan talousalueeseen kuuluvassa valtiossa toimiluvan saaneeseen luottolaitokseen;

b) valtion, Ahvenanmaan maakunnan, kunnan tai kuntayhtymän liikkeeseen laskemien joukkovelkakirjojen hankkimista;

c) sellaisten arvopapereiden hankkimista, joilla käydään arvopaperimarkkinalain (495/1989) 1 luvun 3 §:ssä tarkoitettu tavoin julkisesti kauppaa;

d) osuuksien hankkimista Suomessa rekisteröidyssä sijoitusrahastolain (48/1999) 2 §:n 9 kohdassa mainitun sijoitusrahastodirektiivin mukaisessa sijoitusrahastossa tai sellaisessa sijoitusrahastolain 128 §:n 1 momentissa tarkoitettua ulkomaisessa yhteissijoitusyrityksessä, joka mainitun 128 §:n 2 momentin mukaan saa markkinoida osuuksiaan Suomessa;

e) osuuksien hankkimista muussa kuin d alakohdassa tarkoitettua sijoitusrahastossa, jos rahaston pääomasta rahaston sääntöjen mukaan vähintään kolme neljäsosaa on sijoitettuna

a, b ja c alakohdassa tarkoitettuihin talletuksiin, joukkovelkakirjoihin ja arvopapereihin;

f) a—e alakohdassa tarkoitettuihin rinnastettavien sijoituskohteiden hankkimista, joista valtioneuvoston asetuksella niin säädetään;

g) sellaisten osakkeiden tai osuuksien hankkimista, joiden tuottaman oikeuden pääasiallisena sisältönä on oikeus kotitaloudessa tavallisesti käytettävän hyödykkeen tai palvelun saamiseen, jos osuuteen ei liity henkilökohtaista vastuuta yhteisön veloista.

Lupaa on haettava siltä holhousviranomaiselta, joka 46 tai 47 §:n mukaan valvoo edunvalvojan toimintaa. Jos oikeustoimeen tai toimenpiteeseen ryhdytään useiden edunvalvonnassa olevien puolesta, lupaa voidaan kaikkien osalta hakea myös holhousviranomaiselta, jolle valvonta kuuluu heistä jonkun osalta. Asian käsitelleen holhousviranomaisen on tällöin ilmoitettava päätöksestään holhousviranomaisille, joille valvonta kuuluu muiden osalta. Jos lupaa haetaan alaikäisen puolesta tehtävään oikeustoimeen, holhousviranomaisen on varattava 15 vuotta täyttäneelle alaikäiselle tilaisuus tulla kuulluksi, jollei tämän mielipide luotettavasti käy ilmi hakemusasiakirjoista. Asianosaisen kuulemiseen sovelletaan muutoin, mitä hallintolaissa (434/2003) säädetään.

#### 45 §

Päämies ei ole vahingonkorvauslain 3 luvun 1 §:n 3 momentin nojalla velvollinen korvaamaan vahinkoa, jonka edunvalvoja on aiheuttanut toimiessaan hänen lukuunsa.

#### 6 luku

### **Edunvalvojan toiminnan valvonta**

#### *Valvova viranomainen*

#### 47 a §

Jos se on holhousviranomaisten työn tasaamiseksi tarkoituksenmukaista, sisäasiainministeriön asetuksella voidaan säätää, että holhous-

viranomaisen, joka 46 tai 47 §:n mukaan valvoo edunvalvojan toimintaa, on siirrettävä 56 §:ssä tarkoitettuja tilintarkastustehtäviä toisen holhousviranomaisen suoritettaviksi. Sisäasiainministeriön asetuksella säädetään tarkemmin tilintarkastustehtäviä siirtävistä ja vastaanottavista holhousviranomaisista, vuosittain siirrettävien tilintarkastustehtävien määristä sekä muutoin siirron toteuttamisesta. Ennen asetuksen antamista on sekä tilintarkastustehtävän siirtävälle että sen vastaanottavalle holhousviranomaiselle varattava tilaisuus tulla kuulluksi.

Vastuu valvonnasta säilyy siirrosta huolimatta muilta osin siirtävällä holhousviranomaisella. Tilintarkastustehtävän siirrosta on ilmoitettava asianomaiselle edunvalvojalle.

#### 64 §

Holhousasioiden rekisteri on valtakunnallinen rekisteri, jota holhousviranomaiset ja Väestörekisterikeskus pitävät edunvalvojan ja edunvalvontavaltuutuksesta annetussa laissa ( /20 ) tarkoitetun valtuutetun toiminnan valvomiseksi ja kolmansien oikeuden turvaamiseksi. Rekisteriin saadaan merkitä edunvalvojaa ja hänen päämiestään tai valtuutettua ja valtuuttajaa koskevat tunnist- ja yhteystiedot. Rekisteriin saadaan lisäksi merkitä tiedot henkilön toimintakelpoisuuden rajoittamisesta, toimintakelpoisuuden rajoituksen sisällöstä, edunvalvojan tehtävästä ja määräämisen perusteesta tai edunvalvontavaltuutuksen sisällöstä, omaisuusluettelon, tilin ja hoitosuunnitelman antamisesta ja tarkastamisesta, 34 §:ssä tarkoitettua lupaa koskevasta päätöksestä sekä holhousviranomaisen 57 ja 60 §:n mukaisista toimenpiteistä. Rekisteriin saadaan lisäksi merkitä sellaisia rekisterin käyttötarkoituksen kannalta tarpeellisia tietoja, jotka eivät ole henkilötietoja.

#### 73 §

Jos se, jonka etua on valvottava, on antanut edunvalvontavaltuutuksen ja edunvalvojan määrääminen saattaa aiheuttaa, että edunvalvontavaltuutus lakkaa kokonaan tai osaksi olemasta

voimassa, valtuutetulle on varattava tilaisuus tulla asiassa kuulluksi.

Tilaisuutta tulla kuulluksi ei kuitenkaan tarvitse varata, jos kuulemistilaisuuden varaamista koskeva tiedoksianto olisi toimitettava oikeudenkäymiskaaren 11 luvun 9 §:ssä tarkoitettulla tuomioistuimen kuulutuksella.

Jos kuulemistilaisuuden varaamista koskevaa tiedoksiantoa ei ole kuultavan tilan vuoksi saatu toimitetuksi sille, jonka etua on valvottava, tiedoksianto toimitetaan 82 §:n nojalla määrätylle edunvalvojalle. Jos edunvalvojan määrääminen oikeudenkäyntiä varten ei ole kuultavan oikeusturvan kannalta tarpeellista, kuulemisesta voidaan kuitenkin luopua.

#### 76 §

Jos 1 momentissa tarkoitettu kuultava ei ilman huomattavaa vaikeutta voi saapua istuntoon tai jos siihen on muu erityinen syy, kuuleminen voidaan toimittaa pääkäsittelyn ulkopuolella.

#### 79 §

Asiassa, joka koskee edunvalvojan määräämistä tai toimintakelpoisuuden rajoittamista, tuomioistuin voi antaa väliaikaisen määräyksen. Jos asiaa ei voida viivyttää, määräys voidaan antaa kuulematta sitä, jonka edun valvomisesta on kysymys, sekä muita 73 §:ssä mainittuja henkilöitä. Väliaikainen määräys on voimassa, kunnes tuomioistuin antaa asiassa päätöksen, jollei määräystä sitä ennen peruuteta tai muuteta.

Väliaikaiseen määräykseen ei saa hakea muutosta.

#### 81 §

Mitä 69—80 §:ssä säädetään, on soveltuvin osin voimassa myös asiassa, joka koskee edunvalvojan vapauttamista tehtävästään tai hänen tehtävänsä muuttamista tai määräämistä lakkaamaan, sekä asiassa, joka koskee toimintakelpoisuuden rajoituksen poistamista tai muuttamista.

Käsiteltäessä 1 momentissa tarkoitettua asiaa on edunvalvojalle varattava tilaisuus tulla kuulluksi. Väliaikainen määräys voidaan kuitenkin

antaa varaamatta edunvalvojalle tilaisuutta tulla kuulluksi, jos asiaa ei voida viivyttää. Tilaisuutta tulla kuulluksi ei tarvitse varata myöskään, jos kuulemistilaisuuden varaamista koskeva tiedoksianto olisi toimitettava oikeudenkäymiskaaren 11 luvun 9 §:ssä tarkoitettulla tuomioistuimen kuulutuksella.

#### 82 §

Edellä 1 momentissa tarkoitettun oikeudenkäyntiavustajan palkkiosta ja kulujen korvaamisesta on soveltuvin osin voimassa, mitä 44 §:ssä säädetään edunvalvojan osalta.

#### 83 §

Käräjäoikeuden päätöstä, joka koskee edunvalvojan määräämistä tai vapauttamista tehtävästään taikka jolla jonkun toimintakelpoisuutta on rajoitettu, on noudatettava, vaikka päätös ei ole saanut lainvoimaa. Sama koskee käräjäoikeuden päätöstä, jolla edunvalvojan tehtävää on muutettu, jollei päätöksessä ole toisin määrätty.

#### 9 luku

### **Holhoustoimen hallinto ja muutoksenhaku holhousviranomaisen päätökseen**

#### *Hallintoa koskevat säännökset*

#### 85 §

Edunvalvojan määräämistä tai vapauttamista tehtävästään tai hänen tehtävänsä muuttamista tai määräämistä lakkaamaan ja tässä laissa tarkoitettua lupaa tai velvoittamista koskeva asia ratkaistaan holhousviranomaisessa esittelystä. Muutoin asia ratkaistaan holhousviranomaisessa siten kuin asian ratkaisemisesta maistraatin toimivaltaan kuuluvassa asiassa erikseen säädetään.

Jollei tämän lain säännöksistä muuta johdu, asian käsittelyyn ja virkamiehen esteellisyyteen sovelletaan hallintolakia.

Holhousviranomaisen suoritteista peritään maksuja siten kuin valtion maksuperustelaissa

(150/1992) säädetään. Holhousviranomainen voi kuitenkin yksittäistapauksessa määrätä, ettei sen suoritteesta peritä maksua, jos maksuvelvollisen maksukyky on olennaisesti alentunut käytettävissä olevat tulot ja varallisuus huomioon ottaen elatusvelvollisuuden, työttömyyden, sairauden tai muun erityisen syyn johdosta tai jos maksun periminen olisi muusta syystä kohtuutonta.

#### 86 §

Kun holhousviranomaista on pyydetty määräämään edunvalvoja tämän lain 12 §:n 1 momentin nojalla, muuttamaan edunvalvojan tehtävää 15 §:n 3 momentin nojalla tai määräämään edunvalvojan tehtävä lakkaamaan 17 §:n 4 momentin nojalla, holhousviranomaisen tulee kuulla henkilökohtaisesti sitä, jonka edun valvomisesta on kysymys. Holhousviranomainen voi vaatia, että hakija esittää holhousviranomaiselle lääkärin lausunnon niistä seikoista, joilla on merkitystä asian ratkaisemisen kannalta.

#### 86 a §

Holhousviranomaisen päätöstä, joka koskee edunvalvojan määräämistä tai tehtävästään vapauttamista, on noudatettava, vaikka päätös ei ole saanut lainvoimaa. Sama koskee holhousviranomaisen päätöstä, jolla edunvalvojan tehtävää on muutettu, jollei päätöksessä ole toisin määrätty.

#### 87 §

Holhousviranomaisen päätökseen haetaan muutosta hallinto-oikeudelta siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Holhousviranomaisen päätökseen, joka koskee edunvalvojan määräämistä 12 §:n nojalla, edunvalvojan tehtävän muuttamista 15 §:n 3 momentin nojalla, edunvalvojan vapauttamista tehtävästään 16 §:n 3 momentin nojalla, edunvalvojan tehtävän määräämistä lakkaamaan 17 §:n 4 momentin nojalla, edunvalvojien keskinäisen erimielisyyden ratkaisemista 30 §:n 3 momentin nojalla, 48 §:n 3 momentissa tarkoitetun määräjän pidentämistä tai 51 §:n 1—3 momentissa

tarkoitettua tilivelvollisuuden täyttämisaikankoh-  
taa, ei saa valittamalla hakea muutosta.

#### 87 a §

Jos holhousviranomainen on määrännyt edunvalvojan 12 §:n nojalla, muuttanut edunvalvojan tehtävää 15 §:n 3 momentin nojalla, vapauttanut edunvalvojan tehtävästään 16 §:n 3 momentin nojalla tai määrännyt edunvalvojan tehtävän lakkaamaan 17 §:n 4 momentin nojalla, hakija voi saattaa asian käräjäoikeuden tutkittavaksi (*ratkaisupyyntö*). Jos on kysymys sijaisen määräämisestä 12 §:n 3 momentin nojalla, ratkaisupyynnön voi tehdä myös päämies.

Ratkaisupyyntö on tehtävä 30 päivän kuluessa holhousviranomaisen päätöksen tiedoksi saamisesta. Se on toimitettava päätöksen tehneelle holhousviranomaiselle. Ratkaisupyyntö on tehtävä kirjallisesti, ja siinä on ilmoitettava se holhousviranomaisen päätös, jota ratkaisupyyntö koskee, sekä miltä osin ja millä perusteella ratkaisupyynnön tekijä on päätökseen tyytymätön.

Holhousviranomaisen on viipymättä toimitettava ratkaisupyyntö 70 tai 71 §:ssä tarkoitetun käräjäoikeuden tutkittavaksi. Holhousviranomaisen on samalla lähetettävä käräjäoikeudelle jäljennös päätöksestään ja asiassa kertyneet asiakirjat.

Ratkaisupyynnön käsittelyyn tuomioistuimessa sovelletaan soveltuvien osin, mitä 73 ja 75—83 §:ssä säädetään.

#### 88 §

Edunvalvonnassa olevalla on oikeus saada tieto holhousviranomaisen asiakirjoissa olevista häntä itseään koskevista tiedoista siten kuin viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa (621/1999) säädetään. Edunvalvonnassa olleen kuoltua hänen oikeudenomistajallaan on oikeus saada ne tiedot, jotka olisi tullut antaa edunvalvonnassa olevalle itselleen.

#### 92 §

Viranomaisessa toimivan salassapitovelvollisuuteen sovelletaan, mitä viranomaisten

toiminnan julkisuudesta annetussa laissa säädetään.

Edunvalvoja, holhoustoimen edunvalvontapalvelun tuottajan palveluksessa oleva henkilö, luottamushenkilö ja holhoustoimen tehtävässä käytetty asiantuntija eivät ilman asianomaisen suostumusta saa ilmaista holhoustoimeen liittyvän tehtävän perusteella tietoon saamaansa asiaa, joka yksityisen taloudellisen edun tai yksityisyyden suojaamiseksi on pidettävä salassa.

— — — — —

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 . Lain 47 a § tulee kuitenkin voimaan päivänä kuuta 20 .

Arvioitaessa sellaisen oikeustoimen pätevyyttä, jonka edunvalvoja on tehnyt ennen tämän lain voimaantuloa, sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Holhousviranomaisen päätökseen, joka on annettu ennen tämän lain voimaantuloa, haetaan muutosta ja muutoksenhakemus käsitellään noudattaen tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

## Laki

### oikeudenkäymiskaaren 12 luvun 4 a §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti  
muutetaan oikeudenkäymiskaaren 12 luvun 4 a §, sellaisena kuin se on laissa 444/1999, seuraavasti:

#### 12 luku

#### Asianosaisista

#### 4 a §

Jos asianosainen sairauden, henkisen toiminnan häiriintymisen, heikentyneen terveydentilan tai muun vastaavan syyn vuoksi on kykenemätön valvomaan etuaan oikeudenkäynnissä tai jos asianosaisen edunvalvoja on esteellisyyden vuoksi tai muusta syystä estynyt käyttämästä siinä puhevaltaa, tuomioistuim, jossa oikeuden-

käynti on vireillä, voi viran puolesta määrätä asianosaiselle edunvalvojan oikeudenkäyntiä varten. Edunvalvojaan sovelletaan holhoustoimesta annetun lain (442/1999) säännöksiä.

Jollei tuomioistuim toisin päättä, edunvalvojan määräys on voimassa myös ylemmässä oikeusasteessa, jossa asia tulee vireille muutoksenhaun johdosta.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

## Laki

### hallintolainkäyttölain 19 a §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti  
*muutetaan* 26 päivänä heinäkuuta 1996 annetun hallintolainkäyttölain (586/1996) 19 a §, sellaisena kuin se on laissa 446/1999, seuraavasti:

#### 19 a §

##### *Edunvalvojan määrääminen oikeudenkäyntiä varten*

Jos asianosainen sairauden, henkisen toiminnan häiriintymisen, heikentyneen terveydentilan tai muun vastaavan syyn vuoksi on kykenemätön valvomaan etuaan oikeudenkäynnissä tai jos asianosaisen edunvalvoja on esteellisyyden vuoksi tai muusta syystä estynyt käyttämästä siinä puhevaltaa, tuomioistuिन, jossa oikeuden-

käynti on vireillä, voi viran puolesta määrätä asianosaiselle edunvalvojan oikeudenkäyntiä varten. Edunvalvojaan sovelletaan holhoustoimesta annetun lain (442/1999) säännöksiä.

Jollei tuomioistuин toisin päätä, edunvalvojan määräys on voimassa myös ylemmässä oikeusasteessa, jossa asia tulee vireille muutoksenhaun johdosta.

Tämä laki tulee voimaan \_\_\_\_\_ päivänä \_\_\_\_\_ kuuta 20 \_\_\_\_ .

Helsingissä 6 päivänä helmikuuta 2007